

FILMY ŚWIATA W POLSCE • POLSKIE FILMY W ŚWIECIE
WORLD CINEMA IN POLAND • POLISH CINEMA IN THE WORLD
CINE MUNDIAL EN POLONIA • CINE POLACO EN EL MUNDO

Agencja Promocji Mañana

Chełmska 21, 00-724 Warszawa, Polska
t/f +48 22 851 10 97, manana@manana.pl

Opowieści, które żyją tylko w pamięci

(Histórias que só existem quando lembradas)

W KINACH
OD 11 MAJA

Dystrybucja w Polsce
AP Mañana

reżyseria: Julia Murat
scenariusz: Julia Murat, Maria Clara Escobar, Felipe Sholl
zdjęcia: Lucio Bonelli
muzyka: Lucas Marcier
obsada: Sonia Guedes, Lisa E. Fávero, Luiz Serra, Ricardo Merkin
produkcja: Taiga Filmes, BonFilm, Julia Solomonoff, Cepa Audiovisual, MPM Film
kraj produkcji: Brazylia, Argentyna, Francja
wersja językowa: portugalska
czas trwania: 98 minut
nagrody i festiwale: **Nagroda Publiczności 7. edycji Festiwalu FILMY ŚWIATA ALE KINO+**
MFF San Sebastian 2011 – Specjalne wyróżnienie w sekcji *Horizontes Latinos*
MFF Abu Dhabi 2011 – Nagroda dla Najlepszego Filmu i Najlepszej Aktorki
MFF Ljubljana 2011 – Nagroda FIPRESCI
MFF Wenecja 2011 – sekcja *Venice Days*
MFF Toronto 2011
MFF Cartagena 2012 – Nagroda Ekumeniczna
MFF Sofia – Nagroda dla Najlepszego Filmu
MFF Fryburg 2012 – 4 nagrody
Festiwal Filmów Latinoamerykańskich Tuluza 2012 – 2 nagrody

FILMY ŚWIATA W POLSCE • POLSKIE FILMY W ŚWIECIE
WORLD CINEMA IN POLAND • POLISH CINEMA IN THE WORLD
CINE MUNDIAL EN POLONIA • CINE POLACO EN EL MUNDO

Agencja Promocji Mañana

Chełmska 21, 00-724 Warszawa, Polska
t/f +48 22 851 10 97, manana@manana.pl

SYNOPSIS

Zainspirowana lokalną legendą poetycka historia wioski w brazylijskim interiorze. Wyczekując z utęsknieniem deszczu ostatni żyjący mieszkańcy spędzają czas na rozmowach, grze w bule i wspólnych posiłkach. Pewnego dnia do Jotuomby przybywa Rita, młoda fotograf zafascynowana aurą zastygłego w czasie miejsca. Dziewczyna tchnie nowe życie w uśpioną osadę, wnosząc do codzienności starszych ludzi delikatny urok młodzieńczej radości. Jednak, gdy zacznie dopytywać się o klucz do zamkniętego cmentarza, mieszkańców ogarnie niepokój. Ich najgłębiej skrywana tajemnica ujrzy światło dzienne.

Julia Murat stworzyła piękną i pełną ciepła baśń o cyklu odradzającego się życia. Zagubiona w czasie i przestrzeni Jotuomba, której mieszkańcy żyją wspomnieniami minionych dni, przywodzi na myśl literackie klimaty realizmu magicznego. Niepowtarzalną atmosferę filmu tworzą nastrojowe kadry przypominające zbiór starych fotografii, które reżyserka umiejętnie łączy z nowoczesną muzyką m.in. zespołu Franz Ferdinand, a miękkie, czarno-białe zdjęcia Rity w tradycyjnej technice fotografii otworkowej pozwalają widzowi zajrzeć w głąb duszy mieszkańców niezwykłej osady. Pełen alegorii i symboli film Julii Murat skrywa uniwersalne przesłanie o przekazywaniu tradycji i przechowywaniu wspomnień.

FILMY ŚWIATA W POLSCE • POLSKIE FILMY W ŚWIECIE
WORLD CINEMA IN POLAND • POLISH CINEMA IN THE WORLD
CINE MUNDIAL EN POLONIA • CINE POLACO EN EL MUNDO

Agencja Promocji Mañana

Chełmska 21, 00-724 Warszawa, Polska
t/f +48 22 851 10 97, manana@manana.pl

To film, który widza uwodzi i wprowadza w stan słodkiego odurzenia. | Neil Young, The Hollywood Reporter

Pełen gracji film przekazujący istotę odkrywania. | A.O. Scott, The New York Times

REŻYSERKA O FILMIE

Pomysł na film tak naprawdę narodził się dzięki obrazowi, ale nie było to zdjęcie. Kiedy w 1999 roku pracowałam na planie jako asystent reżysera w filmie mojej mamy, BRAVE NEW LAND, natknęłam się na zamknięty cmentarz w małej wiosce Forte Coimbra (stan Mato Grosso do Sul). Jej mieszkańców trzeba było chować w innej miejscowości – siedem godzin drogi łodzią. Zafascynowała mnie ta wizja i od tamtego czasu pragnęłam napisać historię o starszej kobiecie, która chciała umrzeć, ale nie mogła, bo cmentarz w jej wiosce został zamknięty. Umieściłam akcję filmu w Vale de Paraíba, regionie w pobliżu Rio de Janeiro, który wyjątkowo zubożał wskutek kryzysu kawowego pod koniec XX wieku oraz zamknięcia przebiegającej tamtędy linii kolejowej. Zanim rozpoczęłam pracę nad scenariuszem spędziłam wiele dni w ciemni fotograficznej na Uniwersytecie Designu, gdzie studiowałam różne techniki fotografii, a także w Grupie „Fotopoética”, gdzie badałam możliwości użycia statycznych zdjęć w filmie. Wtedy zrozumiałam, że po to, aby rozkręcić opowiadaną historię będą potrzebowała bohaterki, która będzie kimś obcym w tym rejonie i dlatego zrobienie z niej fotografa było czymś zupełnie naturalnym. Stworzyłam Ritę, młodą fotograf, dzięki której mogłam zbudować wątek Madaleny i wprowadzić do filmu element dyskusji na temat tradycji i konfliktu międzypokoleniowego. Fotografia stała się osią filmu wpływając na jego estetykę.

Oświetlenie

Pracowaliśmy w ekstremalnych warunkach: w plenerze w ciągu dnia lub kręcąc ujęcia nocne oświetlane lampami gazowymi. Całkowity brak sztucznego światła w tych scenach miał decydujący wpływ na końcową estetykę filmu. Stosowaliśmy jedno lub dwa drgające, acz słabe, źródła światła, które pochodziły z otwartego płomienia. Było to wyjątkowo kontrastowe światło, a szczegóły w ciemnych polach kadru były prawie niewidoczne. Operator Lucio Bonelli, który pracował wcześniej przy filmach Lisandro Alonso, powiedział: „Zaczęliśmy pracę nad koncepcją filmu od Rembrandta, a kiedy dotarliśmy do etapu post-produkcji okazało się, że mamy Caravaggio.” W trakcie pracy nad filmem obraz stawał się coraz bardziej kontrastowy i zdecydowanie ciemniejszy, niż planowaliśmy na początku.

Scenariusz

Scenariusz OPOWIEŚCI... rozwijał się w dwóch odmiennych kierunkach. Jednym z nich był tradycyjny latynoamerykański styl realizmu magicznego, tak jak u Jorge Luisa Borgesa, Gabriela Garcii Marqueza czy Juana Rulfo, którzy opisują nieprawdopodobne zdarzenia, by opowiedzieć nam o sytuacjach z życia codziennego. Aby to osiągnąć, stosujemy prostą strukturę językową: „A gdyby...”. „A gdyby w niszczejacej wiosce nikt nie mógł umrzeć, bo cmentarz został zamknięty?”, „A gdyby kobieta żyła w dwóch wymiarach czasu, a przeszłość i terażniejszość mieszała się przed jej oczami?”, „A gdyby ktoś chciał umrzeć, chociaż wszyscy mieszkańcy wioski byłiby potrzebni bo przetrwania pozostałych?”. Drugim kierunkiem rozwoju scenariusza były poszukiwania dokumentalne zakończone w Vale de Paraíba. Przez dwa miesiące podróżowałam przez ten region rozmawiając z mieszkańcami lokalnych wiosek i towarzysząc im w ich codziennym życiu. W XIX wieku był to najzamożniejszy region Brazylii, który dziś wydaje się być całkiem zrujnowany. Pod koniec wyprawy miałam 100 godzin materiału źródłowego oraz 100 stron spisanych rozmów, które po przeróbkach, zostały użyte w dialogach między starszymi mieszkańcami Jotuomby. W scenariuszu OPOWIEŚCI... mieszają się zatem dokument i realizm magiczny. Jego struktura bazuje na takich filmach jak MARTWA NATURA Jia Zhang Ke oraz AFTER LIFE Hirokazu Kore-edy.

Tytuł

W scenie, która nie znalazła się w ostatecznej wersji filmu, Rita mówi: „Są rzeczy, które żyją tylko w pamięci”, a starszy mężczyzna odpowiada: „A inne widzimy tylko z zamkniętymi oczami”. Ten dialog miał nadać filmowi baśniowy charakter, bo chociaż ma on cechy dokumentu to opowiadana historia może być postrzegana jako baśń. A baśń może w każdej chwili zostać wymazana z rzeczywistości. Jeśli przestanie być przekazywana z pokolenia na pokolenie, popadnie w zapomnienie.

Nie mogę sobie wyobrazić niczego bardziej symbolicznego niż tytuł filmu, który pojawia się poprzez wykreślony, odrzucony i zapomniany dialog.

Fotografia otworkowa

Zdjęcia, które główna bohaterka filmu Rita robi w wiosce Jotuomba powstają w tradycyjnej technice fotografii otworkowej. Fotografia otworkowa opiera się na zastosowaniu tzw. „camera obscura” – wyłożonego ciemnym materiałem pomieszczenia/pudła, do którego przez niewielki otworek wpada światło, tworząc na przeciwległej ścianie odwrócony oraz tego, co znajduje się

FILMY ŚWIATA W POLSCE • POLSKIE FILMY W ŚWIECIE
WORLD CINEMA IN POLAND • POLISH CINEMA IN THE WORLD
CINE MUNDIAL EN POLONIA • CINE POLACO EN EL MUNDO

Agencja Promocji Mañana

Chełmska 21, 00-724 Warszawa, Polska
t/f +48 22 851 10 97, manana@manana.pl

przed otworkiem. Aby powstało zdjęcie, trzeba wewnątrz pudła umieścić materiał światłoczuły i na odpowiednio długą chwilę odsłonić otworek. Cechą charakterystyczną fotografii otworkowej jest brak obiektywu, który zastępuje otworek, działający jako separator promieni świetlnych. Zdjęcia wykonane w tej technice mają bardzo miękkie i nieco rozostżony obraz, co nadaje im niepowtarzalny klimat. Przez wyginanie materiału światłoczułego i eksperymenty z wielkością/kształtem oraz ilością dziurek można uzyskiwać niesamowite efekty, przez co fotografia otworkowa ma rzesze zwolenników na całym świecie. Aparat do fotografii otworkowej może skonstruować każdy z pudełka do butów czy puszki od piwa, otworek można też zamontować w miejscu obiektywu aparatu małoobrazkowego lub cyfrowego.

W filmie Julii Murat zdjęcia otworkowe wykonał brazylijski fotograf Quito, który współpracował z reżyserką od samego początku pracy nad filmem. Zaproponował jej, by bohaterka filmu fotografowała otoczenie właśnie techniką otworkową, którą uważa za „wymagającą sporych umiejętności, a jednocześnie bardzo żywotną”.

Wywiad z Quito (autor: Kamila Szlaga):

KS: Od jak dawna fotografujesz? Czy to Twój zawód?

Quito: *Zacząłem fotografować profesjonalnie 6 lat temu, po 3 latach pracy w designie i agencjach reklamowych. Pewnego dnia postanowiłem zrobić sobie wakacje, kupiłem rower i aparat, i wyruszyłem z południa Brazylii do Argentyny. Na miejscu zacząłem robić portrety ludzi mieszkających w moim hostelu. Po miesiącu, parając się już zawodowo fotografią w Buenos Aires, zadzwoniłem do szefa mojej agencji reklamowej w Rio de Janeiro i powiedziałem, że nie wrócę.*

Moja codzienna praca jest niemal zawsze związana z fotografowaniem. Moimi klientami są brazylijscy artyści, muzycy (a teraz również filmowcy), dla których rejestrują pokazy, występy, a w przypadku muzyków – koncerty. Dodatkowo pomagam przy tworzeniu i projektowaniu wystaw, a od paru miesięcy tworzę też wideoklipy muzyczne dla części z tych artystów. Skończyłem studia z designu i od czasu studiów obracam się w kręgach sztuki. Z czasem porzuciłem design dla reklamy, a w końcu – dla własnego szczęścia – dałem sobie spokój z reklamą. W międzyczasie zajmowałem się także fotografią artystyczną.

FILMY ŚWIATA W POLSCE • POLSKIE FILMY W ŚWIECIE
WORLD CINEMA IN POLAND • POLISH CINEMA IN THE WORLD
CINE MUNDIAL EN POLONIA • CINE POLACO EN EL MUNDO

Agencja Promocji Mañana

Chełmska 21, 00-724 Warszawa, Polska
t/f +48 22 851 10 97, manana@manana.pl

KS: Publikujesz swoje zdjęcia gdzieś w Internecie?

Quito: *Trochę moich zdjęć zostało opublikowanych w brazylijskich czasopismach, czasem też biorę udział w wystawach, ale moje zdjęcia są przede wszystkim dostępne na moich blogach w Sieci. Niedawno uporządkowałem zdjęcia wykonane techniką otworkową, które wykonałem na potrzeby filmu Julii. Można je obejrzeć tutaj: <http://500px.com/Quito> To był mój pierwszy projekt z wykorzystaniem tej techniki. Obecnie pracuję nad kolejnym – w favelach Rio de Janeiro, gdzie robię zdjęcia otworkowe przy świetle dziennym i z zastosowaniem długiego czasu ekspozycji. W favelach dużo się dzieje, jest mnóstwo ruchu. Dzięki fotografii otworkowej mogę zarejestrować tych wszystkich poruszających się ludzi, bez czynienia ich widzialnymi i oczywistymi, uwieczniając zamiast tego znaki i ślady ich obecności.*

KS: Co sądzisz o tej brazylijskiej wiosce ukazanej w filmie Julii? Podobało Ci się to miejsce i jego atmosfera?

Quito: *Moim zdaniem wioska sportretowana w filmie jest pod pewnymi względami podobna do rzeczywistości, w której żyjemy (jeśli nie brać pod uwagę obecności kościołów i telewizji). Opuszczenie i wrażenie, jakoby czas stał w miejscu, jest bardzo realistyczne. To bardzo interesujące doświadczenie – zanurzyć się w tym rytmie (zwłaszcza gdy człowiek jest przyzwyczajony do miejskiego, przyspieszonego tempa życia; szok związany ze zmianą otoczenia minął po paru tygodniach). W pewnym sensie żyłem nim w swoistej izolacji. Gdy ekipa filmowa kręciła film, ja odkrywałem tę miejscowość i jej opuszczone stacje kolejowe, poznawałem mieszkańców i żyłem ich życiem.*

KS: Czy kompozycja zdjęć wykorzystanych w „Opowieściach...” była całkowicie Twoim pomysłem, czy też Julia zaordynowała, jak powinny wyglądać?

Quito: *Julia była bardzo wspaniałomyślna i dała mi dużo wolności przy komponowaniu zdjęć. Brałem udział w produkcji filmu już na etapie pisania scenariusza więc byłem zorientowany w całej opowieści. To ja zaproponowałem, żeby Rita – postać młodej dziewczyny (która zjawia się w wiosce – przyp. red.) – wykorzystywała technikę otworkową przy robieniu zdjęć, przede wszystkim przez wzgląd na to, że jest to fotografia wymagająca sporych umiejętności, a jednocześnie bardzo żywotna.*

FILMY ŚWIATA W POLSCE • POLSKIE FILMY W ŚWIECIE
WORLD CINEMA IN POLAND • POLISH CINEMA IN THE WORLD
CINE MUNDIAL EN POLONIA • CINE POLACO EN EL MUNDO

Agencja Promocji Mañana

Chełmska 21, 00-724 Warszawa, Polska
t/f +48 22 851 10 97, manana@manana.pl

JULIA MURAT, ur. w 1979 w Rio de Janeiro, studiowała grafikę na Uniwersytecie w Rio de Janeiro oraz scenopisarstwo w Szkole Filmowej Darcy Ribero. Córka znanej brazylijskiej dokumentalistki Lucii Murat pierwsze szlify w świecie filmu zdobywała asystując мамie na planach filmowych. Artystka od kilku lat kręci filmy krótkometrażowe, reklamy oraz filmy eksperymentalne, tworzy także instalacje video. Jej pierwszy pełnometrażowy film dokumentalny *DÍA DOS PAÍS* (2008)

pozostał premierowo pokazany na Cinéma du Reel – prestiżowym Międzynarodowym Festiwalu Filmów dokumentalnych, który odbywa się co roku w Paryżu. *OPOWIEŚCI, KTÓRE ŻYJĄ TYLKO W PAMIĘCI* to jej pełnometrażowy debiut fabularny, wyróżniony na MFF San Sebastian 2011 w sekcji *Horizontes Latynos*. Był również pokazywany na zeszłorocznych festiwalach w Toronto i Wenecji (sekcja *Venice Days*), a także na tegorocznym festiwalu w Rotterdamie. Widzowie 7. edycji Festiwalu FILMY ŚWIATA ALE KINO+ jednomyślnie przyznali filmowi Nagrodę Publiczności.

FILMOGRAFIA:

2003 – DESVELAR – instalacja video
2004 – AUSENCIA – krótki metraż
2008 – DÍA DOS PAÍS – dokument
2009 – PENDULAR – krótki metraż
2011 – OPOWIEŚCI, KTÓRE ŻYJĄ TYLKO W PAMIĘCI

LUCIO BONELLI to jeden z najbardziej utalentowanych argentyńskich operatorów, autor zdjęć do ponad 30 filmów długo- i krótkometrażowych, w tym m.in. do dwóch ostatnich dzieł Lisandro Alonso: *LIVERPOOL* (2008) i *FANTASMA* (2006), a także pokazywanego na 7. Festiwalu FILMY ŚWIATA ALE KINO+ argentyńskiego obrazu *KOWBOY* (Vaquero, 2011) w reżyserii Juana Minujina czy prezentowanego w trakcie 9. Festiwalu Filmów Latinoamerykańskich filmu *PARANOICY* (Los paranoicos, 2008) Gabriela Mediny.

Materiały prasowe:

[ftp.manana.pl](ftp://ftp.manana.pl)

login i hasło: manana